

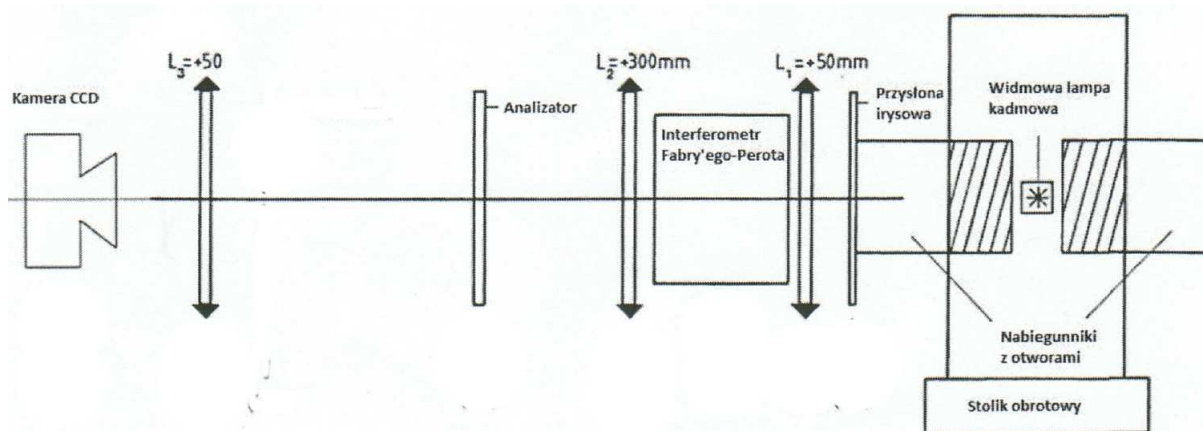
1 Instrukcja wykonania doświadczenia „Badanie zjawiska Zeemana”

1.1 Zagadnienia teoretyczne

1. Modele budowy atomu.
2. Opis ruchu elektronów w atomie.
3. Zjawisko Zeemana, opis normalnego i anormalnego zjawiska Zeemana.
4. Kwantowanie przestrzenne w polu magnetycznym.
5. Interferencja i zasada działania interferometru Fabry’ego - Perota.

1.2 Wykonanie ćwiczenia

1. Ustawić układ pomiarowy zgodnie ze schematem:

Rysunek 1: Schemat układu pomiarowego.

2. Wykonać kalibrację magnesu:
  - (a) Ostrożnie wyjąć lampę kadmową z uchwytu.
  - (b) W uchwycie lampy umieścić podstawkę do pomiaru indukcji magnetycznej.
  - (c) Uruchomić bezprzewodowy miernik COBRA4 Mobile-Link, z dołączonym modułem pomiarowym Teslomierz.
  - (d) Dokonać pomiaru indukcji magnetycznej z dokładnością do 1 cm.

- (e) Ostrożnie umieścić lampę kadmową w uchwycie.
3. Uruchomić komputer, podłączyć kabel USB do kamery CCD.
  4. Uruchomić program „Motic Images Plus 2.0”.
    - (a) Wybrać opcję „Uchwycić obraz”.
    - (b) W oknie „Moduł Motic Live Imaging”, w zakładce ustawienia ustawienia zaawansowane ustawić wyostwienie na wartość 5 i usuwanie szumów na wartość 4.
  5. Umieścić czerwony filtr w szczelinie obudowy interferometru.
  6. Przy maksymalnie rozsuniętych magnesach włączyć zasilanie lampy kadmowej.
  7. Zmieniając wzajemne położenie soczewek ustawić możliwie najlepszą ostrość obrazu.
  8. Po rozgrzaniu się lampy rozpocząć wykonywanie pomiaru:
    - (a) W oknie „Moduł Motic Live Imaging” przejść do zakładki „Przechwytywanie wideo”.
    - (b) Po ustawieniu magnesu w odpowiednim miejscu kliknąć przycisk „Przechwyć”, nadać nazwę zapisywanemu plikowi.
    - (c) Wykonywać kolejne zdjęcia, zbliżając do siebie bieguny magnesu, z dokładnością co 0,5 cm.
    - (d) Zaprzestać zbliżania biegunów w momencie, gdy obudowa magnesu dotknie obudowy lampy.

Jeżeli w czasie zbliżania biegunów magnesu, lampa kadmowa zacznie przysgasać przed dotknięciem obudowy magnesu do obudowy lampy, natychmiast rozsunać bieguny magnesu!
  9. Po wykonaniu pomiaru bez nabiegunników, przy maksymalnie rozsuniętych biegunach magnesu założyć nabiegunniki płaskie i wykonać czynności z punktów 8a-8d, następnie założyć nabiegunniki stożkowe i wykonać czynności z punktów 8a-8d.
  10. Po zdjęciu nabiegunników ostrożnie obrócić stolik o 90^0 i wyjąć z układu pomiarowego przesłonę irysową.
  11. Skontrolować ostrość i w razie potrzeby poprawić ustawienie soczewek.

12. Wykonać kroki 8a-8d.
13. Przy maksymalnie rozsuniętych biegunach magnesu wyłączyć zasilanie lampy kad-
mowej.
14. Odłączyć kabel USB od kamery CCD.

1.3 Analiza danych eksperymentalnych

1. W oprogramowaniu „Motic Images Plus 2.0”, w sekcji plik wybrać opcję otwórz.
2. Wybrać pierwszy z wykonanych w poprzedniej części ćwiczenia obrazów i otworzyć
go.
3. Przejść do zakładki pomiar i wybrać opcję „Okrag (3 punkty)”.
4. Zaznaczyć trzy punkty znajdujące się na wewnętrznej krawędzi, wewnętrznego okręgu
I rzędu, kliknąć prawym przyciskiem myszy na pole z podanymi wartościami promie-
nia, obwodu i pola, zmienić jednostki na mm. Zapisać wartość promienia w arkuszu
kalkulacyjnym.
5. Skorelować wyznaczone promienie okręgów ze zmierzoną wartością natężenia induk-
cji magnetycznej.
6. W taki sam sposób wyznaczyć i zapisać wartość promienia okręgu wyznaczonego na
zewewnętrznej krawędzi wewnętrznego prążka pierwszego rzędu.
7. Podobnie wyznaczyć wartości promieni dla pozostałych prążków pierwszego rzędu, a
następnie dla wszystkich prążków rzędu II i III.
8. Czynność powtórzyć dla każdego zarejestrowanego zdjęcia.
9. Obliczyć średnią wartość różnicy kwadratu promienia zewnętrznych prążków interfe-
rencyjnych, w obrębie pojedynczego rzędu (δ).
10. Obliczyć średnią wartość różnicy kwadratu promienia odpowiadających sobie zewnętr-
nych prążków interferencyjnych, w obrębie sąsiadujących rzędów (Δ).
11. Wyznaczyć wartość $\frac{\delta}{\Delta}$.

12. Obliczyć wartość magnetonu Bohra $\mu_B = \frac{hc}{2\mu t B_0} * \frac{\delta}{\Delta}$.
13. Wyznaczyć niepewności pomiarowe.
14. Wykreślić wykres zależności obliczonej wartości μ_B od natężenia pola magnetycznego, z uwzględnieniem niepewności pomiarowej.
15. Przeprowadzić test statystyczny potwierdzający zgodność eksperymentalnej wartości μ_B z wartością teoretyczną.
16. Wyznaczyć $\frac{e}{m_e}$ wraz z niepewnością pomiarową.
17. Przeprowadzić test statystyczny potwierdzający zgodność eksperymentalnej wartości $\frac{e}{m_e}$ z wartością teoretyczną.

Literatura

- [1] H. Haken, H. C. Wolf *Atomy i kwanty Wprowadzenie do współczesnej spektroskopii atomowej* Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 1997
- [2] D. Halliday, R. Resnick, J. Walker *Podstawy Fizyki. TOM 5.* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011
- [3] *Normalne i anomalne zjawisko Zeemana* Instrukcja obsługi zestawu pomiarowego dostarczona przez producenta PHYWE SYSTEME GMBH & Co.
- [4] P W Atkins *Chemia fizyczna* Wydawnictwo Naukowe PWN 2001
- [5] S. Szczeniowski *Fizyka doświadczalna. Część V* Państwowe Wydawnictwo Naukowe Warszawa 1967